

Til Norges Bank

28. april 2021

Tilrådning om observasjon av Hyundai Engineering & Construction Co Ltd

Sammendrag:

Etikkrådet anbefaler at Hyundai Engineering & Construction Co Ltd (HDEC) settes til observasjon i henhold til korrupsjonskriteriet i retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra SPU. HDEC er ett av de største entreprenørselskapene i Sør-Korea. Selskapet opererer globalt, men har hovedvekten av virksomheten i Asia og Midtøsten. Det er notert på Korea Stock Exchange. Ved utgangen av 2020 eide SPU aksjer for 184 millioner kroner i selskapet, tilsvarende en eierandel på 0,56 prosent.

Alene eller gjennom datterselskap kan HDEC knyttes til korrupsjonsanklager eller -mistanker i tre land i tidsrommet 2008-2018, som nevnt i de etiske retningslinjene § 3 e). I perioden 2005-2013 har HDEC vært involvert i 13 forskjellige budriggingssaker. Etter rådets syn reflekterer gjentatte tilfeller av ulike former for økonomisk kriminalitet et selskaps evne til å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon. De mange ulike forholdene som kan knyttes til HDEC må derfor ses i sammenheng. Samlet sett legger Etikkrådet til grunn at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at HDEC har medvirket til grov korrupsjon.

Retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU er fremoverskuende. I vurderingen av risikoen for at HDEC på nytt skal bli involvert i grov korrupsjon, legger rådet vekt på hvordan selskapet har respondert på korrupsjonsanklager og andre økonomiske uregelmessigheter, hvordan det har bistått rådets undersøkelser, og i hvilken grad selskapet har iverksatt effektive tiltak for å forhindre korrupsjon.

Når det gjelder HDECs håndtering av de forskjellige anklagene, er det Etikkrådets syn at selskapet har tatt for lett på disse. Selskapet fraskriver seg langt på vei ansvar som kontrollerende eier i et selskap som knyttes til korrupsjonsanklager, det viser til forsinkelser og mangler i anbudsprossessene som begrunnelse for gjentatte tilfeller av budrigging, og plasserer tilretteleggingsbetalingen i en helt annen kategori enn andre former for bestikkelser. Rådet legger også vekt på selskapets begrensede reaksjoner overfor de ansvarlige i budriggingssaker der selskapet har blitt ilagt store bøter.

Selv om HDEC opplyser at det har hatt et antikorrupsjonssystem siden 2005, var det først i 2017 at selskapet fikk detaljerte retningslinjer for antikorrupsjon, mens retningslinjene for bakgrunnsundersøkelser av tredjeparter ennå ikke er fullt ut implementert. HDECs kartlegging av korrupsjonsrisiko er integrert i den generelle risikokartleggingen, og virker lite detaljert. Rådet har også merket seg at selskapet ikke har en egen samlet plan for sitt antikorrupsjonsarbeid. Når det gjelder organiseringen av antikorrupsjonsarbeidet i selskapet, er det fremdeles uklart for rådet i hvilken grad selskapet har satt av dedikerte ressurser til dette arbeidet. Ut ifra den informasjonen som har vært tilgjengelig, mener rådet således at HDEC så langt ikke har et etterlevelsessystem i tråd med internasjonale retningslinjer.

HDECs virksomhetsstyring ("Corporate Governance") utgjør også et svakhetspunkt for effektivt anti-korrupsjonsarbeid. OECD-prinsippene fastslår at styret har en viktig kontrollfunksjon overfor selskapets daglige ledelse, og at det derfor regnes som god praksis å skille rollene som CEO og styreleder. I HDEC innehar samme person begge disse rollene. Etikkrådet mener at dette kan svekke styrets arbeid med å forhindre korrupsjon.

I sum konkluderer rådet derfor at risikoen for medvirkning til korrupsjon også i fremtiden må anses som uakseptabelt høy. Når Etikkrådet likevel tilrår å sette HDEC til observasjon i denne omgang, skyldes dette for det første at selskapet de siste par årene synes å ha foretatt betydelige grep for å forbedre sitt antikorrupsjonsarbeidsammenlignet med de foregående årene. Videre legger rådet også vekt på at HDEC har vist vilje til å bistå rådets undersøkelser slik at det er mulig å få innsikt i hvordan selskapet arbeider for å forebygge og avdekke korrupsjon. I observasjonsperioden vil Etikkrådet både innhente informasjon om dette, og

følge med på om det avdekkes ytterligere grove korrupsjonstilfeller i selskapets virksomhet fremover, jf. retningslinjene § 6 fjerde ledd.

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Hva rådet har tatt stilling til	1
1.2	Kilder	2
2	Etikkrådets undersøkelser	2
2.1	Indonesia	2
2.2	Sør-Korea	3
2.3	Algerie	4
2.4	Budrigging og ulovlig prissamarbeid	4
2.5	Korrupsjonshåndhevelse i Sør-Korea	5
3	Standarder for etterlevelse og korrupsjonsforebygging	6
4	Informasjon fra selskapet	8
4.1	HDECs reaksjoner på korrupsjonsanklagene og budriggingssakene	8
4.2	HDECs tiltak for å forebygge, oppdage og reagere på korrupsjon	10
4.3	Virksomhetsstyring (" <i>Corporate governance</i> ")	14
5	Etikkrådets vurdering	14
6	Tilråkning	16

1 Innledning

Etikkrådet for SPU (Etikkrådet) har vurdert fondets investeringer i Hyundai Engineering & Construction Co Ltd¹ (HDEC) opp mot retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra SPU.² Selskapet kan knyttes til flere korrupsjonssaker og andre økonomiske uregelmessigheter.

Hyundai Engineering & Construction Co Ltd (HDEC) er ett av de største entreprenørselskapene i Sør-Korea. HDEC er involvert i bygging av havner og terminaler, broer og motorveier, dammer, kjernekraft- og andre kraftverk, petrokjemiske anlegg, leilighetsbygg, m.m.³ Største eier er Hyundai Motor med en eierandel på 20,95 prosent. Selskapet opererer globalt, men har hovedvekten av virksomheten i Asia og Midt-Østen. Det er notert på Korea Stock Exchange.⁴

Ved utgangen av 2020 eide SPU aksjer for 184 millioner kroner i selskapet, tilsvarende en eierandel på 0,56 prosent.⁵

1.1 Hva rådet har tatt stilling til

HDEC kan knyttes til korrupsjonsanklager og -mistanker i flere land. Et selskap kan utelukkes hvis det er en uakseptabel risiko for at det medvirker til eller selv er ansvarlig for grov korrupsjon etter retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra SPU, § 3 bokstav e).

For begrepet grov korrupsjon legger Etikkrådet følgende definisjon til grunn:

1) Grov korrupsjon foreligger dersom et selskap gjennom sine representanter

a) gir eller tilbyr en fordel – eller forsøker å gjøre det – for utilbørlig å påvirke:

i) en offentlig ansatt tjenestemann i utøvelsen av offentlige plikter eller i avgjørelser som kan tilføre selskapet en fordel, eller

ii) en person i privat sektor som tar avgjørelser eller har innflytelse på avgjørelser som kan tilføre selskapet en fordel,

b) krever eller mottar bestikkelser

og

c) korrupsjonshandlingene som er nevnt i bokstav a og b, utføres på en systematisk eller omfattende måte.

2) I sin vurdering legger rådet også vekt på hvorvidt selskapet har et godt antikorrupsjonsprogram som er gjennomført og organisert på en måte som gjør selskapet i stand til å forebygge, oppdage og reagere på korrupsjon i virksomheten.

---

¹ Issuer ID: 117619

² <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2014-12-18-1793?q=retningslinjer+++pensjonsfond+++utland>

³ https://www.dnb.com/business-directory/company-profiles.hyundai_engineering_construction_co_ltd.9f80d0b58d284e04985be31d20dde9fc.html#company-info.

⁴ HYUNDAI ENGINEERING & CONSTRUCTION Annual Report 2017, s. 54.

⁵ Norges Banks nettside, <https://www.nbim.no/en/the-fund/investments/component/#/2020/investments/equities/4092/Hyundai%20Engineering%20%26%20Construction%20Co%20Ltd>.

I vurderingen av fremtidig korrupsjonsrisiko legger rådet både vekt på hvordan selskapet har respondert på korrupsjonsanklagene, hvordan det har bistått rådets undersøkelser, og i hvilken grad selskapet har iverksatt effektive tiltak for å forebygge, oppdage og reagere på korrupsjon. Korrupsjonsrisikoen i sektoren og landene selskapet opererer i, er viktige momenter i vurderingen. Rådet legger til grunn at det er selskapet som må godtgjøre at det arbeider tilstrekkelig effektivt med å forebygge korrupsjon.

1.2 Kilder

Informasjonen som er innhentet om korrupsjonsanklagene og øvrige økonomiske uregelmessigheter, stammer hovedsakelig fra internasjonal presse, fra selskapet, samt fra sør-koreanske konkurransemyndigheter og indonesiske påtalemyndigheter og rettsdokumenter.

Vurderingen av selskapets antikorrupsjonstiltak er basert på informasjon som er publisert på HDECs hjemmeside og i selskapets årsrapporter, og i skriftlig kommunikasjon mellom Etikkrådet og selskapet.

Selskapet har også kommentert et utkast til tilrådning.

2 Etikkrådets undersøkelser

Etikkrådets undersøkelser har vist at HDEC kan knyttes til korrupsjonsanklager eller -mistanker i Algerie, Sør-Korea og Indonesia i tidsrommet 2008-2018. I tillegg har selskapet vært involvert i omfattende budrigging og ulovlig prissamarbeid i Sør-Korea mellom 2005 og 2013.

2.1 Indonesia

I første halvdel av april 2019 kom det frem at HDEC skulle ha betalt flere hundre tusen USD i bestillinger til en lokal politiker på Vest-Java i Indonesia i forbindelse med byggingen av kullkraftverket *Cirebon 2*. Byggingen startet i 2016. I begynnelsen av mai 2019 bekreftet en talsmann for HDEC at pengene hadde blitt utbetalt for å forhindre at lokale protester knyttet til byggingen av kraftverket skapte problemer for byggeprosessen. Talsmannen viste i denne forbindelse til at det var kritisk for selskapet å fullføre prosjektet innen tidsfristen for å unngå store bøter. Protestene skal delvis ha vært motivert utfra bekymring for lokal luftforurensning og risiko for tap av levebrød. Ifølge HDEC skal bakgrunnen også være at lokale innbyggere mente at de ikke hadde blitt kompensert for tap av landrettigheter. I forbindelse med en annen korrupsjonssak mot den aktuelle politikeren, hvor vedkommende ble dømt til fem års fengsel, kom det frem informasjon om at overføringene fra HDEC også var knyttet til sikring av landrettigheter for prosjektet.⁶

---

⁶ RadarBandung, 11. april 2019: *Sunjaya 'Mewek' di Persidangan*, <https://www.radarbandung.id/metropolis/2019/04/11/sunjaya-mewek-di-persidangan/>; Korea Times, 2. mai 2019: *Hyundai admits bribing Indonesian politician for power plant construction*, https://www.koreatimes.co.kr/www/tech/2019/05/693_268175.html; The Jakarta Post, 22. mai 2019: *Suspended Cirebon regent gets five years, has political rights revoked*, <https://www.thejakartapost.com/news/2019/05/22/suspended-cirebon-regent-gets-five-years-has-political-rights-revoked.html>; Inews24, 8. oktober 2019: *현대건설, 인니 공무원 뇌물공여 후폭풍...* "美부패법 적용엔 친문학적 벌금", <http://www.inews24.com/view/1213539>; Business Korea, 14. oktober 2019: *Hyundai*

Bestikkelsene ble skjult ved at HDEC opprettet en fiktiv konsulentavtale med selskapet *PT Milades Indah Mandiri* hvor kontraktssummen var på totalt 10 milliarder indonesiske rupiah (IDR), tilsvarende ca. 710 000 USD. Gjennom totalt seks utbetalinger i løpet av tidsrommet juni 2017 til oktober 2018 overførte HDEC til sammen 6,5 milliarder IDR til dette selskapet, hvorav 6,04 milliarder IDR (ca. 430 000 USD) ble overført til den aktuelle politikeren via en mellommann.⁷

I oktober 2019 ble det også kjent at HDEC var under etterforskning av indonesiske myndigheter ("*Corruption Eradication Commission*" – KPK) for de aktuelle forholdene, og at en lokalt ansatt for selskapet hadde blitt nektet å forlate Indonesia i denne forbindelse. Ifølge anklagen som KPK offentliggjorde i midten av november 2019, var bestikkelsene knyttet til tildeling av lisenser for det aktuelle kraftverket. Indonesiske myndigheter skal også ha etterspurt bistand fra sør-koreanske påtalemyndigheter, men Etikkrådet kjenner ikke til om sistnevnte også skal ha igangsatt etterforskning av selskapet.⁸

2.2 Sør-Korea

I oktober 2017 kom det frem anklager om at HDEC hadde betalt bestikkelser for å vinne en kontrakt på modernisering av leilighetskomplekset *Banpo Jugong 1* i et område sør-øst i Seoul (*Seocho-gu*) til en anslått verdi av 2,6 billioner KRW (ca. 20, milliarder NOK). Beboerne i disse kompleksene hadde opprettet en egen valgorganisasjon for å stemme over hvilken entreprenør som skulle gjennomføre moderniseringen, og i september og oktober 2017 skal HDEC – gjennom innleide PR-byråer – ha kjøpt de nødvendige stemmene for å vinne oppdraget ved hjelp av penger og gaver. Bestikkelsene skal blant annet ha bestått av 110 millioner KRW (ca. 850 000 NOK) i kontanter, bærbar PC-er og opphold på luksushotell. Det kom samtidig frem at sør-koreanske myndigheter hadde satt i gang etterforskning av forholdene.

I slutten av april 2018 ble det kjent at økokrimenheten til politi- og påtalemyndigheten i Seoul hadde gjennomført en større aksjon mot hovedkontoret til HDEC for å innhente bevis i forbindelse med deres etterforskning av saken. I desember 2018 bekreftet også påtalemyndigheten i Seoul at det var tatt ut siktelse mot ansatte i HDEC for disse forholdene. Ifølge påtalemyndigheten visste de siktede i HDEC hvordan PR-byråene hadde gått frem for å vinne stemmer for selskapet.⁹

E&C Under Investigation by Indonesian Authorities on Charges of Bribery,

<http://www.businesskorea.co.kr/news/articleView.html?idxno=36944>; Brev fra HDEC av 22. juni 2020.

⁷ Komisi Pemberantasan Korupsi (KPK), 15. november 2019: *KPK Names New Suspect in Bribery Case Related to Licensing in Cirebon Regency*, <https://www.kpk.go.id/en/news/press-releases/1390-kpk-names-new-suspect-in-bribery-case-related-to-licensing-in-cirebon-regency>; Direktori Putusan Mahkamah Agung Republik Indonesia. April 2019. *PUTUSAN Nomor 14/Pid.Sus-TPK/2019/PN.Bdg*; Tribunnews, 11. januar 2020: *KPK Dalami Andil Direktur PT Milades Indah Mandiri dalam Suap Eks GM Hyundai*, <https://m.tribunnews.com/nasional/2020/01/11/kpk-dalami-andil-direktur-pt-milades-indah-mandiri-dalam-suap-eks-gm-hyundai?page=all>.

⁸ Business Korea, 14. oktober 2019; Komisi Pemberantasan Korupsi (KPK), 15. november 2019.

⁹ The Sunday Newspaper (www.ilyo.co.kr), 20. oktober 2017: 강남 재개발 ‘진흙탕 수주전’ 후폭풍 “일부 조합원 먼저 금품 요구”, https://ilyo.co.kr/?ac=article_view&entry_id=274884; Yonhap News Agency, 25. april 2018: *Police raid Hyundai Engineering's main office in graft probe*, <https://en.yna.co.kr/view/AEN20180425004551315>; Korea Times, 12. desember 2018: *Lotte, Hyundai, Daewoo 'bribed apt. residents'*, https://www.koreatimes.co.kr/www/tech/2019/11/693_260265.html.

2.3 Algerie

I Algerie kan HDEC knyttes til «Unaoil-saken»¹⁰ gjennom det deleide selskapet Hyundai Engineering Corp (“HEC”) sin deltakelse i et konsortium som ble opprettet for å vinne kontrakter på oppgradering av to oljeraffinerier i 2008. Ifølge anklagene som fremkommer i avsløringene til Fairfax Media og Huffington Post, skal Unaoil ha vært sentral i å rigge anbudene slik at konsortiet ledet av HEC ble tildelt kontrakten på 600 millioner USD for å oppgradere *Arzev*-raffineriet, mens Samsung ble tildelt kontrakten på 1,2 milliarder USD for oppgradering av *Skikda*-raffineriet. Gjennom å utarbeide en omforent «fordelingsnøkkel» for inntektene fra kontraktene klarte Unaoil å generere de nødvendige midlene for å bestikke ledere i Sonatrach – Algeries statsoljeselskap. Etter hva rådet forstår, skal Unaoil og datterselskapet Jupiter Investments ha mottatt 16 millioner USD i kommisjoner fra HEC i forbindelse med disse kontraktinngåelsene, men det er ikke avklart hvor mye av dette som skal ha gått videre til ansatte i Sonatrach.¹¹

I forbindelse med at to av hovedmennene i "Unaoil"-saken erkjente straffskyld for sin medvirkning i denne saken, offentliggjorde US Department of Justice også saksdokumenter i oktober 2019 som redegjorde nærmere for hvordan korrupsjonen hadde foregått i landene hvor Unaoil hadde vært inne som mellommann/agent, inkludert Algerie. Selv om de fleste navnene på selskapene som Unaoil jobbet for ikke er nevnt i rettsdokumentet, stemmer beskrivelsen av det aktuelle forholdet som fant sted i Algerie i 2008, overens med hovedtrekkene i det som tidligere hadde fremkommet i media.¹²

2.4 Budrigging og ulovlig prissamarbeid

Ifølge opplysninger fra HDEC, har selskapet mellom 2014 og 2019 blitt ilagt administrative og kriminelle bøter av henholdsvis Sør-Koreas høyesterett og lagmannsretten i Seoul i 13 forskjellige budriggingssaker i tidsrommet 2005-2013.¹³ Prosjektene har i første rekke dreid seg om bygging av T-bane- og toglinjer, kanalarbeider og utbedring av elveleie, legging av

---

¹⁰ The Age, 30. mars 2016: *The Bribe Factory – Unaoil: The company that bribed the world*, <https://www.theage.com.au/interactive/2016/the-bribe-factory/day-1/the-company-that-bribed-the-world.html>

¹¹ The Age, 30. mars 2016: *The Bribe Factory – Unaoil: Asia's corruption tigers*, <https://www.theage.com.au/interactive/2016/the-bribe-factory/day-3/koreans.html>

¹² US Department of Justice, 30. oktober 2019: *Oil Executives Plead Guilty for Roles in Bribery Scheme Involving Foreign Officials*, <https://www.justice.gov/opa/pr/oil-executives-plead-guilty-roles-bribery-scheme-involving-foreign-officials>; United States District Court Southern District of Texas Houston Division, 4. mars 2019: *United States of America v. Cyrus Allen Ahsani, and Saman Ahsani*, s. 10, 28-29, <https://www.justice.gov/criminal-fraud/case/file/1266861/download>.

¹³ Brev fra HDEC av 22. juni 2020. Se forøvrig: Korea Joongang Daily, 24. november 2014: *Four-river fines dog Korean companies abroad*, <https://koreajoongangdaily.joins.com/2014/11/23/industry/Fourriver-fines-dog-Korean-companies-abroad/2997674.html>; The Korea Herald, 24. Desember 2015: *6 major builders fined for collusion in bids for river project*, <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20151224000728>; KHL, 2. Januar 2014: *US\$ 1.26 billion penalty for South Korea metro cartel*, <https://www.khl.com/news/US-1.26-billion-penalty-for-South-Korea-metro-cartel/1091199.article>; Korea Policy Briefing, 7. Januar 2014: 인천도시철도 2호선 건설공사 입찰담합 적발·제재, <https://www.korea.kr/news/pressReleaseView.do?newsId=155937511>; Korea Fair Trade Commission, 25. februar 2014: 의결 제 2014 - 030 호, <http://www.jaohamutuk.org/Oil/TasiMane/SSB/Hyundai/incheonsubway2FTCKor.pdf>; Pulse, 27. April 2016: S. Korea's antitrust watchdog fines 13 builders \$360 million for LNG bid rigging, <https://pulsenews.co.kr/view.php?year=2016&no=305171>; The Korea Times, 20. April 2017: 4 builders fined \$61.4 mil. for collusion, http://www.koreatimes.co.kr/www/biz/2017/07/367_227937.html#.

gassrørledninger og bygging av LNG-tanker. Flere av disse sakene har Etikkrådet også identifisert gjennom egne undersøkelser, blant annet følgende:

- *Four Rivers-prosjektet*, som dreide seg om rehabilitering av fire av de største elvene i Sør-Korea, gjennom mudring og bygging av demninger, vannporter, overløp, etc. Anbudsprosessen fant sted i 2009. I slutten av 2014 bekreftet Sør-Koreas høyesterett en administrativ bot på ca. 22 milliarder KRW (ca. 167 millioner NOK) til HDEC for deltakelse i budrigging i forbindelse med denne anbudsprosessen. Året etter fikk selskapet ytterligere en bot på 75 millioner KRW (570 000 NOK) fra samme domstol i straffesaken knyttet til det samme forholdet.
- Byggingen av *linje 2 for lokaltog i Incheon*, hvor anbudsprosessen også fant sted i 2009. Her ble HDEC først ilagt en bot på ca. 14 milliarder KRW (ca. 106 millioner NOK) av det sør-koreanske konkurransetilsynet ("Korea Fair Trade Commission" – KFTC) for budrigging i januar 2014, som ble bekreftet av Sør-Koreas høyesterett i mai 2015. Måneden etter fikk selskapet ytterligere en bot på 80 millioner KRW (ca. 600 000 NOK) fra samme domstol i straffesaken knyttet til det samme forholdet.
- Prosjektene knyttet til bygging av *12 tanker for flytende naturgass (LNG)* hvor anbuds- og byggeprosessene fant sted mellom 2005 og 2012. Her ble HDEC først ilagt en bot på ca. 62 milliarder KRW (ca. 470 millioner NOK) av KFTC i april 2016 for budrigging, som ble bekreftet av Sør-Koreas høyesterett i august 2019. Måneden før hadde selskapet fått en bot på 160 millioner KRW (ca. 1,2 millioner NOK) fra samme domstol i straffesaken knyttet til det samme forholdet.
- Arbeidene med *høyhastighetstoglinjen mellom Wonju og Gangneung* i Gangwon-provinsen i forbindelse med vinter-OL i PyeongChang i 2018, hvor anbudsprosessen fant sted våren 2013. Her ble HDEC først ilagt en bot på 21,7 milliarder KRW (ca. 165 millioner NOK) av KFTC i april 2017 for budrigging, som ble bekreftet av Sør-Koreas høyesterett i mars 2018. I november 2016 ble HDEC også ilagt en bot på 50 millioner KRW (380 000 NOK) av lagmannsretten i Seoul i straffesaken knyttet til det samme forholdet.

For de tretten forholdene har HDEC blitt ilagt til sammen ca. 223,4 milliarder KRW (ca. 1,7 mrd milliarder NOK) i administrative og strafferettslige bøter.

2.5 Korrupsjonshåndhevelse i Sør-Korea

Som part i OECDs konvensjon mot bestikkelser ("OECD Anti-Bribery Convention") har Sør-Korea vært gjennom fire runder med evaluering av landets implementering av konvensjonen siden ratifiseringen i 1999. Av den fjerde og siste evalueringsrapporten fra 2018 fremgår det at antallet saker knyttet til bestikkelser i utlandet som har blitt etterforsket, påtalt og pådømt i Sør-Korea, har gått ned siden forrige evaluering i 2011. Ifølge rapporten er dette bekymringsfullt, ettersom håndhevelsesraten ikke står i forhold til det betydelige nivået på sør-koreanske selskapers eksport til, og direkte investeringer i land og sektorer hvor det er høy korrupsjonsrisiko. Videre viser rapporten til at flesteparten av de aktuelle etterforskningene ble igangsatt etter at sør-koreanske politi- og påtalemyndigheter hadde fått tips fra utenlandske myndigheter eller varsler eller klager fra det aktuelle selskapets forretningspartnere eller konkurrenter. Det påpekes i denne forbindelse at lite har blitt gjort

for å styrke sør-koreanske myndigheters egen kapasitet til å avdekke og proaktivt etterforske bestikkelser i utlandet siden forrige evalueringsrunde i 2011. Ifølge rapporten har Sør-Korea ennå ikke fått på plass en tilfredsstillende sanksjonering av selskaper og enkeltpersoner for denne typen lovbrudd. I tillegg til at strafferammene i lovverket anses som for lave på dette området, pekes det også på at det fremdeles er betydelige utfordringer med å få etablert en praksis hvor sanksjonene er effektive, forholdsmessige og avskrekkende.¹⁴

Funnene i OECDs 4. runde-evaluering blir også understøttet av en tilsvarende undersøkelse som Transparency International gjennomførte i 2020 av korrupsjonshåndhevelsen i OECD-landene. Undersøkelsen opererer med fire forskjellige kategorier for nivået på de enkelte landenes håndhevelse, og Sør-Korea blir rangert i den nederste kategorien, dvs. "liten eller ingen håndhevelse". Rapporten fra undersøkelsen viser til at lovendringer som kom i 2020, dvs. etter OECDs seneste rapport, øker bøtenivået både for enkeltpersoner og selskaper, og utvider politi- og påtalemyndighetens mulighet til telefonavlytting. Det fastholdes likevel at de tilgjengelige sanksjonene for selskaper og enkeltpersoner i Sør-Korea som blir funnet skyldige i å betale bestikkelser i utlandet, ikke er tilstrekkelige og burde skjerpes.¹⁵

3 Standarder for etterlevelse og korrupsjonsforebygging

I sin vurdering av hva selskapet gjør for å hindre fremtidig korrupsjon, ser Etikkrådet blant annet hen til internasjonale standarder for bestep praksis når det gjelder etterlevelse og antikorrupsjon i multinasjonale selskaper. På bakgrunn av disse standardene kan det utledes noen hovedprinsipper for hvilke grep et foretak bør ta for å etablere og gjennomføre et effektivt antikorrupsjonsprogram.¹⁶ OECD har i tillegg fastsatt egne prinsipper for god virksomhetsstyring («corporate governance») som på flere sentrale områder også har stor betydning for selskapers arbeid med antikorrupsjon.¹⁷

---

¹⁴ OECD. 2018. *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention. Korea Phase 4 Report*, s. 5, 10-12, 38-39, 70, 73-74, <https://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/OECD-Korea-Phase-4-Report-ENG.pdf>; OECD, 20. desember 2018: *Korea must enhance detection and reinforce sanctions to boost foreign bribery enforcement*, <http://www.oecd.org/newsroom/korea-must-enhance-detection-and-reinforce-sanctions-to-boost-foreign-bribery-enforcement.htm>.

¹⁵ Transparency International. 2020. *Exporting Corruption. Progress report 2020: Assessing enforcement of the OECD Anti-Bribery Convention*, s. 78-79, https://images.transparencycdn.org/images/2020_Report-Full_Exporting-Corruption_EN.pdf.

¹⁶ Internasjonalt anerkjente veiledninger og prinsipper for hvordan et antikorrupsjonsprogram kan utformes finnes blant annet i: ISO 37001:2016: *Anti-bribery management systems – Requirements with guidance for use*; UNODC. 2013. *An Anti-Corruption Ethics and Compliance Programme for Business: A Practical Guide*, tilgjengelig på https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2013/13-84498_Ebook.pdf; U.S. Department of Justice (DOJ) og U.S. Securities and Exchange Commission (SEC). 2012. *A Resource Guide to the U.S. Foreign Corrupt Practices Act*, tilgjengelig på <https://www.justice.gov/sites/default/files/criminal-fraud/legacy/2015/01/16/guide.pdf>; OECD. 2010. *Good Practice Guidance on Internal Controls, Ethics and Compliance*, tilgjengelig på <https://www.oecd.org/daf/anti-bribery/44884389.pdf>; Transparency International (TI). 2013. *Business Principles for Countering Bribery*, tilgjengelig på http://www.transparency.org/whatwedo/publication/business_principles_for_countering_bribery.

¹⁷ OECD. 2015. *G20/OECD Principles of Corporate Governance*, <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264236882-en.pdf?expires=1613743902&id=id&accname=oid029201&checksum=9FD3F296897F315D9174C3C84FA49BD1>.

Etterlevelse:

Samtlige relevante internasjonale organer legger til grunn at toppledelsen må være genuint involvert i arbeidet for at selskapet effektivt skal være i stand til å forebygge korrupsjon. Det er viktig at ledelsen tydelig kommuniserer en nulltoleranse for korrupsjon, og at selskapet kommuniserer betydningen av det korrupsjonsforebyggende arbeidet til ansatte, forretningspartnere og representanter.¹⁸

For å kunne definere systemer som er tilpasset den konkrete virksomheten, må det gjøres en målrettet kartlegging og vurdering av korrupsjonsrisikoen i hele virksomheten. Slike vurderinger gjøres fortløpende i forbindelse med vurderingen av tredjeparter, opplæring og interne granskninger. Det er et minstekrav at selskapet gjennomfører solide forebyggende tiltak på de områdene der selskapet er mest eksponert for risiko.¹⁹

For å oppnå en effektiv gjennomføring av systemene må man utvikle gode opplæringsopplegg for ansatte og forretningspartnere som selskapet har kontroll eller bestemmende innflytelse over. Særlig toppledere, mellomledere og ansatte i risikoutsatte posisjoner må få særskilt tilpasset undervisning.²⁰

Det er videre viktig at selskapet gjennomfører kontroll av tredjeparter, såkalt *due-diligence*, at tredjeparter i risikofylte områder gis opplæring i antikorrupsjon og følges opp jevnlig, og at det føres kontroll med at betalingene til disse står i et proporsjonalitetsforhold til det arbeidet som er utført.²¹ Oppfølgingen av tredjeparter kan blant annet omfatte regelmessige gjennomganger og oppdateringer av risikovurderingene og *due diligence*-prosessene, gjentatte internett- og databasesøk for å identifisere nye røde flagg, samt regelmessige og/eller risikobaserte revisjoner.²²

Ledelsen må oppfordre ansatte til å opptre i samsvar med antikorrupsjonsprogrammet og til å varsle ved mistanke om brudd på interne regler. Det bør etableres systemer hvor ansatte og andre kan varsle anonymt og uten risiko for represalier.²³ Selskapet bør ha en entydig fremgangsmåte for granskning av varslinger om brudd på retningslinjer, og det må synliggjøres hvilke reaksjoner som ilegges enkeltpersoner som bryter dem.²⁴

---

¹⁸ UNODC (2013), kapittel III, bokstav A; OECD (2010), Annex II, bokstav A), punkt 1.; TI (2013), punkt 6.1. Se også World Bank Group (WBG). 2010. *Summary of World Bank Group Integrity Compliance Guidelines*, punkt 2.1, tilgjengelig på <http://pubdocs.worldbank.org/en/489491449169632718/Integrity-Compliance-Guidelines-2-1-11.pdf>.

¹⁹ Dette følger blant annet av UNODC (2013), kapittel II; OECD (2010), Annex II, bokstav A); DOJ og SEC (2012), kapittel 5, side 58-59; UK Ministry of Justice. 2011. *The Bribery Act 2010 Guidance*, Principle 3, tilgjengelig på <https://www.gov.uk/government/publications/bribery-act-2010-guidance>. En mer utfyllende veiledning for hvordan slike risikovurderinger kan gjennomføres er blant annet Global Compact's *A guide for anti-corruption risk-assessment* (2013), tilgjengelig på https://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/Anti-Corruption/RiskAssessmentGuide.pdf.

²⁰ UNODC (2013), kapittel III, bokstav H; OECD (2010), Annex II, bokstav A), punkt 8; TI (2013), punkt 6.4; WBG (2010), punkt 7.

²¹ OECD (2010), Annex II, bokstav A), punkt 6, i); TI (2013), punkt 6.2.; WBG (2010), punkt 5.

²² World Economic Forum-Partnering Against Corruption Initiative (WEF-PACI). 2013. *Good Practice Guidelines on Conducting Third-Party Due Diligence*, pkt. 4 b, s. 14, http://www3.weforum.org/docs/WEF_PACI_ConductingThirdPartyDueDiligence_Guidelines_2013.pdf.

²³ UNODC (2013), kapittel III, bokstav I og J; OECD (2010), Annex II, bokstav A), punkt 9 og 11, ii); TI (2013), punkt 6.3.1. og 6.5.1.; WBG (2010), punkt 8.1, 9.1 og 9.3.

²⁴ UNODC (2013), kapittel III, bokstav J og K; WBG (2010), punkt 10.

Antikorrupsjonsprogrammet må overvåkes og forbedres basert på både intern erfaring og eksterne forhold som nye lover og standarder for beste praksis.²⁵

Ifølge slike standarder er det helt sentralt at arbeidet med korrupsjonsforebygging er delegert til en egen funksjon eller en person som har nødvendige ressurser og autonomi. Det forutsettes at etterlevelsesevdelingen har direkte tilgang til konsernledelsen og til styret.²⁶

Virksomhetsstyring:

OECD-prinsippene slår blant annet fast at styret i selskapet er ansvarlig for å føre kontroll med selskapets daglige ledelse på vegne av eierne. For at styret skal kunne utøve denne funksjonen, er det avgjørende at det kan foreta objektive og selvstendige vurderinger, hvilket normalt vil forutsette at et tilstrekkelig antall av styremedlemmene er uavhengige av den daglige ledelsen. Videre regnes det generelt som god praksis å skille rollene som henholdsvis CEO og styreleder, ettersom dette kan bidra til å skape en passende maktbalanse, øke ansvarligheten og forbedre styrets kapasitet til å foreta beslutninger uavhengig av den daglige ledelsen i selskapet.²⁷

Én av styrets nøkkelfunksjoner er å sikre integriteten til selskapets systemer for regnskap og finansiell rapportering, herunder uavhengig revisjon. Videre skal styret sikre at selskapet har hensiktsmessige internkontrollsystemer på plass, spesielt systemer for risikostyring, finansiell og operasjonell kontroll, samt systemer som sikrer etterlevelse med lover og relevante standarder. Som eksempler på relevante lover, reguleringer og standarder viser OECD-prinsippene blant annet til nasjonale straffebestemmelser som følger av OECDs Anti-Bribery Convention, samt andre former for bestikkelser og korrupsjon.²⁸

4 Informasjon fra selskapet

4.1 HDECs reaksjoner på korrupsjonsanklagene og budriggingssakene

Cirebon 2-kraftverket i Indonesia:

HDEC bekrefter overfor Etikkrådet at det har foretatt de aktuelle utbetalingene til det lokale konsultentselskapet i Indonesia og opplyser at det har satt i gang sin egen granskning av saken.²⁹ Selskapet benekter imidlertid at pengene det overførte til den aktuelle politikeren, var belønning for tildeling av landrettigheter og miljøtillatelser, og påpeker at ansvaret for å innhente slike tillatelser lå hos oppdragsgiveren PT Cirebon Energi Prasarana – ikke hos HDEC. Selskapet kjenner heller ikke til at den indonesiske antikorrupsjonskommisjonen (KPK) har lagt frem noe bevismateriale som understøtter denne påstanden. Ifølge HDEC er deres tidligere lokale ansatte heller ikke tiltalt i saken ennå. Videre opplyser HDEC at selskapet som sådan foreløpig ikke er under etterforskning av KPK, og HDEC kjenner heller ikke til at selskapet eller selskapets ansatte er under etterforskning av sør-koreanske myndigheter for forholdene i Indonesia.

---

²⁵ UNODC (2013), kapittel III, bokstav L; OECD (2010), Annex II, bokstav A), punkt 12; TI (2013), punkt 6.8 og 6.10; WBG (2010), punkt 3.

²⁶ Dette følger blant annet av DOJ og SEC (2012), kapittel 5, side 58; OECD (2010), Annex II, bokstav A), punkt 4.; WBG (2010), punkt 2.3.

²⁷ OECD (2015), prinsipp VI, s. 45, prinsipp VI.E, s. 50-51.

²⁸ OECD (2015), prinsipp VI.D.7, s. 49-50.

²⁹ Brev fra HDEC av 22. juni 2020; Brev fra HDEC av 7. april 2021.

HDEC opplyser at det i kjølvannet av den aktuelle saken i Indonesia har tatt omfattende skritt for å revidere selskapets rutiner og styrke forsvarsverket mot bestikkelser og andre former for korrupsjon.³⁰

Arzev-raffineriet i Algerie:

HDEC påpeker at selv om det på det aktuelle tidspunktet var kontrollerende eier i HEC,³¹ var HDEC ikke involvert i det aktuelle prosjektet i Algerie, og hadde heller ingen innflytelse på selskapets ledelse eller beslutninger, ettersom selskapene ifølge HDEC opererte og opererer uavhengig av hverandre. HDEC viser videre til et brev fra HEC, hvor sistnevnte opplyser at det gjennomførte en intern granskning da forholdene knyttet til *Arzev*-raffineriet ble kjent, og at denne ikke fant bevis på bestikkelser eller at selskapet hadde et kontraktsforhold til Unaoil i det aktuelle tidsrommet. HEC kjenner heller ikke til at selskapet er under etterforskning for forholdene i Algerie.³²

Banpo Jugong-prosjektet i Seoul:

Samtidig som HDEC bekrefter at det er forbudt i henhold til sør-koreansk lovgivning for entreprenørselskaper som deltar i en anbudskonkurranse å gi eller tilby penger og/eller noe annet av verdi til medlemmer av den aktuelle beboerforeningen som velger kontraktpartner, gjør de det klart at svært offensiv ("*excessively overheated*") markedsføring og salgsfremmende aktiviteter blant tilbyderne var uungåelig ("*inevitable*") i dette tilfellet.³³

HDEC påpeker videre at man til tross for omfattende politietterforskning, ennå ikke har funnet bevis for at noen av selskapets ansatte hadde gitt instruksjoner til PR-byråene om ulovlig markedsføring, og ingen av de mistenkte har blitt tiltalt ennå ifølge selskapet. HDEC mener også at "uetiske bestikkelser" ("*unethical bribery*") kanskje må anses som noe annet enn "etiske tilretteleggingsbetalinger" ("*ethical facilitating payments*") som er en del av markedsførings- og salgsfremmende aktiviteter. Ettersom HDEC mener at saken er diskutabel, har selskapet ikke iverksatt disiplinære reaksjoner mot de ansatte som er mistenkte i saken.

På bakgrunn av den aktuelle saken har imidlertid HDEC vedtatt nye retningslinjer for markedsføring i forbindelse med tilsvarende prosjekter ("*Compliance Guideline in Housing Reconstruction Project Marketing*"). Retningslinjene inneholder blant annet krav om at (i) markedsførings- og salgsfremmende tiltak skal gjennomgås av de etterlevelsensansvarlige i selskapet, (ii) kontraktene med PR-byråene skal inneholde et eget avsnitt om etterlevelse, (iii) de ansatte i PR-byråene som engasjeres må tilbys opplæring i etterlevelse, og (iv) at de aktuelle PR-byråene og deres ansatte må undertegne erklæringer om etterlevelse.

Budrigging og ulovlig prissamarbeid:

HDEC bekrefter at budrigging er ulovlig i henhold til sør-koreansk konkurranselov ("*Fair Trade Act* "). Samtidig viser de til at forsinkelser i anbudsprosessene bidro til å fremme ulovlig prissamarbeid mellom de store sør-koreanske entreprenørselskapene. HDEC opplyser videre at de ikke gjennomførte noen interne granskninger ettersom de hele tiden samarbeidet fullt ut med myndighetene i disse sakene. De fleste av de ansatte som var involvert i budriggingen, har nå forlatt selskapet ifølge HDEC. Selskapet opplyser videre at det i tolv av sakene ikke ble iverksatt noen disiplinære tiltak mot de aktuelle personene, ettersom de mener at budriggingen må ses i sammenheng ved mangler i anbudsprosessen, slik som forsinkelser.

---

³⁰ Disse tiltakene er nærmere omtalt under 4.2.

³¹ 72,55 % fra 2008 til 2014, 38,62 % etter dette. Kilde: Brev fra HDEC til Etikkrådet 12. oktober 2020.

³² Brev fra HDEC av 22. juni 2020; Brev fra HDEC av 7. april 2021.

³³ Brev fra HDEC av 22. juni 2020.

Når det gjelder den trettende budriggingssaken – knyttet til høyhastighetstoglinjen i Gangwon-provinsen – opplyser HDEC at to av de ansatte som var involverte i budriggingen, ble suspendert i én måned uten lønn.³⁴

HDEC påpeker videre at det ikke er det eneste, store entreprenørselskapet i Sør-Korea som har blitt tiltalt og dømt for brudd på konkurranseregler. Selskapet anfører også at det har skjedd substansielle forbedringer i måten offentlige anbudprosesser gjennomføres på i Sør-Korea, slik at sør-koreanske selskaper i dag har færre insentiver til å drive med ulovlig prissamarbeid.³⁵

4.2 HDECs tiltak for å forebygge, oppdage og reagere på korrupsjon

Etikkrådet har funnet begrenset informasjon om HDECs antikorrupsjonstiltak på selskapets hjemmeside. I korrespondanse med selskapet har imidlertid Etikkrådet fått en del mer informasjon, samt enkelte av selskapets interne retningslinjer. I sitt svar til rådet erkjenner selskapet at det fremdeles gjenstår en del arbeid med å videreutvikle og implementere selskapets antikorrupsjonsprogram, men viser samtidig til at det har igangsatt flere prosesser for å forbedre dette programmet som det gjenstår å informere nærmere om. Dette vil blant annet inkludere sertifisering i henhold til ISO-standarden på anti-korrupsjon – ISO 37001.³⁶

Tonen fra toppen:

I et kort notat med overskriften "*Enhancement of Compliance and Transparency Policy*", publisert på selskapets hjemmeside i august 2019, gjør selskapets CEO det klart at HDEC har nulltoleranse for korrupsjon. Det har imidlertid vært vanskelig å finne flere tilsvarende skriftlige eksempler på «tonen fra toppen» i offentlige tilgjengelige dokumenter fra selskapet. For eksempel kan ikke rådet se at korrupsjon, bestikkelser, kartellsamarbeid/budrigging eller andre økonomiske misligheter har vært nevnt i noen av CEOs innledninger til års- eller bærekraftsrapporten de siste ti årene. Etikkrådet har spurt om selskapet kan gi noen konkrete eksempler på grep som CEO/styreleder har gjort i løpet av de siste par årene for å kommunisere nulltoleranse overfor korrupsjon til selskapets ansatte, forretningspartnere og representanter. Som svar på dette har HDEC i første rekke vist til at selskapet vedtok en ny *policy* for ledelsen i februar 2019 – "*The Great Company*" – hvor "*Compliance and transparent management*" blir trukket frem som én av tre nye kjerneverdier for selskapet. I tillegg viser HDEC til at det er i ferd med å styrke selskapets fokus på ESG. Korrupsjon, bestikkelser eller andre økonomiske uregelmessigheter er imidlertid ikke omtalt i artiklene som selskapet har delt med Etikkrådet.³⁷

Risikovurderinger:

I henhold til selskapets bærekraftsrapport for 2019 har HDEC hatt et integrert risikohåndteringssystem ("*Integrated Risk Management System – IRMS*") på plass for virksomheten siden 2016, og på spørsmål fra Etikkrådet har selskapet bekreftet at korrupsjonsrisiko er en integrert del av dette systemet. IRMS blir ifølge HDEC anvendt på alle prosjekter og gjennom hele livssyklusen til hvert enkelt prosjekt. Etikkrådet har videre etterspurt nærmere informasjon om hvilke prosesser og metoder HDEC anvender for å vurdere korrupsjonsrisiko, men selskapet har kun delt et overordnet risikokart som anvendes i deres risikovurderinger ("*Risk Based Management – RBS*") i forbindelse med

---

³⁴ Brev fra HDEC av 22. juni 2020; Brev fra HDEC av 12. Oktober 2020.

³⁵ Brev fra HDEC av 7. april 2021.

³⁶ Brev fra HDEC av 7. april 2021.

³⁷ Brev fra Etikkrådet til HDEC av 25. mai 2020 og HDECs svar av 22. juni 2020.

anbudsprosesser i utlandet. Korrupsjon på landnivå ("*National corruption*") er nevnt som en av risikofaktorene.³⁸

Etikkrådet har også etterspurt en nærmere oversikt over de viktigste korrupsjonsrisikoene som er identifisert gjennom IRMS, og hvordan disse er prioritert. Til dette har selskapet svart at det er ekstremt vanskelig å prioritere forskjellige korrupsjonsrisikoer i henhold til bestemte retningslinjer ettersom selskapet gjennomfører forskjellige byggeprosjekter i mange land over hele verden. HDEC viser i denne forbindelse nok en gang til korrupsjonsrisiko på landnivå som ett av de viktigste funnene fra denne risikoanalysen, og opplyser samtidig at selskapet har prosjekter gående i flere land som har en lavere score enn 50 på Transparency Internationals "*Corruption Perceptions Index*" (CPI). Som svar på rådets spørsmål om hva slags tiltak selskapet har iverksatt på bakgrunn av risikoanalysen, viser HDEC til at det i juli 2019 besluttet å utvikle en egen prosess for bakgrunnsundersøkelser av tredjeparter ("*Counterparty Corruption Risk Due Diligence*"). Etter planen skal disse prosedyrene være fullt implementert i virksomheten i løpet av 2021.³⁹

Retningslinjer:

HDEC har også egne retningslinjer for antikorrupsjon ("*Anti-Corruption Compliance Policies and Procedures – ACCPP*") og forebygging av kartellvirksomhet ("*Anti-trust Policy*") som er tilgjengelige på selskapets hjemmeside.⁴⁰ De gjeldende retningslinjene for antikorrupsjon trådte i kraft i april 2017. På spørsmål fra Etikkrådet har HDEC opplyst at det ikke hadde egne retningslinjer for antikorrupsjon før dette, men at selskapet introduserte et antikorrupsjonssystem i 2005 som det siden har implementert og forbedret på kontinuerlig basis for at dette skal være i tråd med internasjonale anerkjente standarder som amerikanske "*Foreign Corrupt Practices Act*" (FCPA) og britiske "*Bribery Act*" (UKBA). De viser også til at det siden 2005 har hatt et etisk styringsdokument ("*Hyundai E&C Green CSR Declaration*") som har blitt revidert flere ganger frem til 2014. 2014-utgaven av dokumentet inneholder noen korte bestemmelser om kartellvirksomhet, bestikkelser, korrupsjon, m.m. HDEC opplyser også at ACCPP har blitt revidert to ganger, i juli 2019 og mars 2020.

Etikkrådet har spurt om HDEC har en egen plan for hvordan det organiserer og implementerer sitt arbeid for å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon. Som svar til dette, har selskapet vist til at det vil basere sin overordnede plan på standardene for etterlevelseskontroll ("*Compliance Control Standards - CCS*") som den sør-koreanske staten har utarbeidet for landets børsnoterte selskaper. Styret i HDEC godkjente standardene i januar 2019, og selskapet er nå i gang med å implementere disse. De tre hovedelementene i standardene er kontrollmiljø, kontrollaktiviteter, samt overvåkning og forbedring. Ifølge HDEC er selskapets oppnevning av en ansvarlig for etterlevelse ("*Compliance Officer*"), vedtagelsen og implementeringen av ACCPP, opplæring av de ansatte, etc. i samsvar med de anbefalte tiltakene som følger av CCS.

Opplæring:

I henhold til ACCPP er alle ansatte forpliktet til å ta selskapets kurs i antikorrupsjon, og selskapets etterlevelsesansvarlige ("*compliance officers*") er ansvarlige for å gjennomføre denne opplæringen. På spørsmål fra Etikkrådet om selskapet har en nærmere plan for sin

---

³⁸ Hyundai Engineering & Construction 2019 Sustainability Report, s. 62, https://en.hdec.kr/en/company/library_03.aspx?#tabArea01; Brev fra Etikkrådet til HDEC av 25. mai 2020 og HDECs svar av 22. juni 2020.

³⁹ Brev fra Etikkrådet til HDEC av 25. mai 2020 og HDECs svar av 22. juni 2020.

⁴⁰ Brev fra Etikkrådet til HDEC av 25. mai 2020 og HDECs svar av 22. juni 2020. Se hjemmesiden: <https://en.hdec.kr/en/invest/ethic.aspx>.

opplæring i antikorrupsjon, har selskapet oppgitt at det i 2020 planla å gjennomføre opplæring innenfor følgende tre hovedområder, i tråd med CCS: 1. Grunnleggende opplæring for 1 300 ansatte i etterlevelse knyttet til sør-koreansk lovgivning gjeldende for bygningsbransjen; 2. Opplæring av nyansatte; 3) Spesialisert opplæring for 6 000 ansatte i hjemlandet og 50 ansatte som jobber utenlands i sør-koreansk antikorrupsjonslovgivning og FCPA/UKBA.⁴¹ Selskapet har delt opplæringsmateriellet som knytter seg til nevnte lovverk, samt ACCPP, med Etikkrådet. Opplæringsmateriellet i FCPA/UKBA gir en overordnet presentasjon av lovenes anvendelsesområde og hva HDEC som selskap bør være spesielt oppmerksom på, mens presentasjonen av ACCPP gir en mer systematisk gjennomgang av de viktigste bestemmelsene i disse retningslinjene. Presentasjonene av FCPA/UKBA og ACCPP har også noen spørsmål til kursdeltagerne på slutten, men inneholder ikke noen eksempler på konkrete saker.

Ifølge HDEC gjennomførte 719 ansatte opplæring i konkurranserett og lovgivning knyttet til bruk av underleverandører i 2019, mens 54 nyansatte gjennomførte introduksjonskurs i etterlevelse. Samme år var det 4 803 ansatte i hjemlandet og 39 ansatte utenlands som gjennomførte kurs i sør-koreansk antikorrupsjonslovgivning og FCPA/UKBA. Innen 2019 hadde HDEC også gjennomført *online*-kurs i transparens og etikk for 30 leverandørselskaper. Disse kursene har hittil kun fokusert på forebygging av bestikkelser rettet mot HDEC's ansatte, og selskapet vurderer derfor nå å utvide treningsprogrammet til å omfatte andre former for korrupsjon. Siden selskapet opererer i byggebransjen, påpeker HDEC at det generelt er en utfordring å sikre at partnere i fellesforetak/konsortier og underleverandører gjennomfører antikorrupsjonsopplæring for sine ansatte, ettersom samarbeidet med disse som regel knytter seg til enkeltprosjekter som er avgrenset i tid. Ifølge HDEC jobber det imidlertid med å finne alternative løsninger for disse samarbeidspartnerne.

HDEC har foreløpig ikke gjennomført en ekstern evaluering av sin antikorrupsjonsopplæring, men oppgir at det innhenter tilbakemelding fra de ansatte som har gjennomført kursene.

Organisering:

I henhold til HDECs bærekraftsrapport for 2019 opprettet selskapet et system for overvåkning av etikk og etterlevelse i 2018, og det er selskapets "*Domestic Legal Affairs Office*" som har ansvaret for å overvåke systemet, gjennomføre etterlevelsestiltak, samt oppnevne etterlevelsesansvarlige ved hovedkvarteret og de forskjellige forretningsenhetene. Konkrete tiltak for å overvåke etterlevelsen i selskapet skal ha blitt iverksatt fra og med september 2018.⁴² I april 2020 gjennomførte HDEC en omorganisering, hvor ansvaret for etterlevelse i de internasjonale operasjonene til selskapet ble slått sammen med ansvaret for nasjonal etterlevelse i én avdeling – "*Legal Affairs Group*" (LAG). Selskapet har en egen "*Chief Compliance Manager*" (CCM), oppnevnt av styret, som er ansvarlig for gjennomføring av risikoanalyser, opplæring i etterlevelse og forbedringer av selskapets etterlevelsessystem. CCM rapporterer til styrets komité for virksomhetsstyring og transparent ledelse ("*The Corporate Governance & Transparent Management Committee*"). CCM har en stab på tretten som alle jobber ved hovedkontoret. For lokal støtte på etterlevelse i de enkelte forretningsområdene og i utenlandskontorene har HDEC 23 "Senior-ambassadører" (to i hver forretningsdivisjon) og 355 "Junior-ambassadører" (én på hvert team, prosjekt eller avdelingskontor). Hovedfunksjonen til "ambassadørene" er foreløpig å formidle HDECs regler og retningslinjer på etterlevelsesområdet til øvrige ansatte. På lengre sikt planlegger imidlertid selskapet at "ambassadørene" også skal gjennomføre selvstendige risikoanalyser på

---

⁴¹ Brev fra Etikkrådet til HDEC av 25. mai 2020 og HDECs svar av 22. juni 2020.

⁴² 2019 Hyundai Engineering & Construction Sustainability Report, s. 60-64, 76.

dette området. HDEC har ikke besvart Etikkrådets spørsmål om hvor mange i selskapet som arbeider spesifikt med antikorrupsjon.⁴³

Ifølge HDEC er det foreløpig selskapets internrevisjon ("*Audit Group*") som gjennomfører granskninger av mulige brudd på selskapets interne retningslinjer, i tillegg til de mer ordinære internrevisjonene. På lengre sikt er imidlertid planen å skille ut staben til CCM fra LAG, slik at denne enheten også kan gjennomføre mer uavhengige revisjoner og granskninger på antikorrupsjonsområdet. De ordinære revisjonene blir gjennomført i tråd med lovgivningen som gjelder for store selskaper innenfor bygg- og anleggsbransjen i Sør-Korea, og har blant annet som formål å forebygge brudd på konkurranse- og antikorrupsjonsregelverket. I perioden 2011 til 2019 ble det i snitt gjennomført 35 ordinære revisjoner i året. HDEC har ikke en egen årlig plan for revisjoner på antikorrupsjonsområdet, men ettersom selskapets interne regelverk etter 2017 har blitt utvidet til å inkludere internasjonal lovgivning på dette området (bl.a. FCPA), har også fokuset til revisjonene blitt utvidet til å omfatte bestikkelser av offentlige ansatte i utlandet.⁴⁴

Bruk av tredjeparter og bakgrunnsundersøkelser av disse:

Etikkrådet har spurt om hvor mange bakgrunnsundersøkelser av tredjeparter HDEC har gjennomført med henblikk på korrupsjonsrisiko de siste fem årene. Som svar til dette har selskapet vist til at det startet arbeidet med å utvikle en egen prosess for slike undersøkelser i 2019, og at de nye prosedyrene etter planen skal være fullt implementert i virksomheten i løpet av 2021. HDEC har delt disse retningslinjene med Etikkrådet. Så langt rådet kan se, synes de beskrevne sjekkpunktene, verktøyene og prosedyrene i stor grad å være i samsvar med de krav som følger av internasjonale retningslinjer på dette området.⁴⁵

Varsling, granskninger og sanksjoner:

HDEC opplyser at det har et system på plass i virksomheten for mottak av varsler – også anonyme – om brudd på konkurranseregler og andre uregelmessigheter.⁴⁶ Siden 2012 har varslene blitt fulgt opp av selskapets "*Cyber Audit Office*" (CAO), som ligger i internrevisjonen. Rådet har etterspurt nærmere retningslinjer for håndtering og granskning av varsler, men selskapet har her kun delt et overordnet flytkart som viser leddene fra et varsel blir mottatt til endelig resultat av granskningen blir formidlet til varsler.

Etikkrådet har videre bedt om å få nærmere informasjon fra selskapet om antall mottatte varsler knyttet til aktive/passive bestikkelser de seneste årene, hvor mange av disse som har blitt bekreftet, og hva som eventuelt har vært reaksjonene. Ifølge HDEC har i snitt mindre enn 10 prosent av varslene som selskapet har mottatt hvert år siden CAO ble opprettet i 2012, dreid seg om økonomiske uregelmessigheter. Selskapet har ikke oppgitt noen tall på hvor mange av disse som eventuelt dreier seg om bestikkelser. Når det gjelder bekreftede varsler, har selskapet oppgitt tallene for de disiplinære reaksjonene i form av suspensjon eller oppsigelse som HDEC har iverksatt overfor ansatte i tidsrommet 2015-2019 for brudd på selskapets interne retningslinjer. HDEC har imidlertid ikke oppgitt om eller eventuelt hvor mange av disse bekreftede varslene som dreier seg om korrupsjon/bestikkelser. HDEC har også delt selskapets retningslinjer for administrative sanksjoner med Etikkrådet.

---

⁴³ Brev fra Etikkrådet til HDEC av 25. mai 2020 og HDECs svar av 22. juni 2020.

⁴⁴ Brev fra Etikkrådet til HDEC av 25. mai 2020 og HDECs svar av 22. juni 2020.

⁴⁵ Brev fra Etikkrådet til HDEC av 25. mai 2020 og HDECs svar av 22. juni 2020.

⁴⁶ 2019 Hyundai Engineering & Construction Sustainability Report, s. 61; Brev fra Etikkrådet til HDEC av 25. mai 2020 og HDECs svar av 22. juni 2020.

Selskapets internrevisjon har også gjennomført ordinære revisjoner av etterlevelsen med selskapets antikorrupsjonsretningslinjer (ACCPP) siden april 2017, og HDEC oppgir at de ikke har avdekket noen brudd på ACCPP gjennom disse undersøkelsene frem til 2020.

4.3 Virksomhetsstyring ("*Corporate governance*")

Etikkrådet har gått gjennom HDECs styresammensetning og toppledelse siden 2010. Styret har hele denne perioden bestått av syv medlemmer, hvorav fire eksterne. Samtlige av de opprinnelige styremedlemmene i 2010 var skiftet ut i 2020. Fra og med 2011 har praksis vært at det er samme person som har begge rollene som henholdsvis CEO og styreleder i selskapet.

5 Etikkrådets vurdering

Basert på den foreliggende dokumentasjonen har rådet vurdert SPUs investering i HDEC opp mot korrupsjonskriteriet i retningslinjene for observasjon og utelukkelse. Rådet har først vurdert om det foreligger en uakseptabel risiko for at HDEC har medvirket til eller selv har vært ansvarlig for grov korrupsjon, herunder om korrupsjonen er utført på en omfattende og/eller systematisk måte.

Alene eller gjennom datterselskap kan HDEC knyttes til korrupsjonsanklager eller -mistanker i tre land i tidsrommet 2008-2018, som nevnt i de etiske retningslinjene § 3 e). I perioden 2005-2013 har HDEC vært involvert i 13 forskjellige budriggingssaker. Etter rådets syn reflekterer gjentatte tilfeller av ulike former for økonomisk kriminalitet et selskaps evne til å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon. De mange ulike forholdene som kan knyttes til HDEC må derfor ses i sammenheng. Samlet sett legger Etikkrådet til grunn at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at HDEC har medvirket til grov korrupsjon.

I vurderingen av risikoen for at HDEC på nytt skal bli involvert i grov korrupsjon, legger rådet både vekt på hvordan selskapet har respondert på korrupsjonsanklagene og andre anklager, hvordan det har bistått rådets undersøkelser, og i hvilken grad selskapet har iverksatt effektive tiltak for å forebygge, oppdage og reagere på korrupsjon. Korrupsjonsrisikoen i sektoren og landene selskapet opererer i, er også sentrale for denne vurderingen.

Når det gjelder HDECs reaksjoner på de forskjellige anklagene, mener Etikkrådet at selskapet har tatt for lett på disse i tidligere uttalelser. Rådet har f.eks. merket seg at HDEC opplyser at de introduserte et antikorrupsjonssystem allerede i 2005, men samtidig ikke vedkjenner seg noe ansvar for antikorrupsjonstiltakene i det deleide datterselskapet HEC, som det altså var kontrollerende eier i da HEC ble involvert i korrupsjonssaken knyttet til Arzev-raffineriet i Algerie. Videre stiller rådet spørsmål ved at HDEC – etter å ha blitt ilagt til sammen 1,7 milliarder NOK i administrative og strafferettslige bøter for tretten forhold over et tidsrom på åtte år – viser til forsinkelser og mangler i anbudsprosessene som begrunnelse for de aktuelle lovbruddene.

Rådet har videre merket seg at selskapet opererer med begrepet "etiske tilretteleggingsbetalinger" som en motsetning til "uetiske bestikkelser" i forbindelse med Banpo Jugong-prosjektet i Sør-Korea. Etikkrådet mener at dette kan underminere nulltoleransen overfor korrupsjon som HDECs toppledelse ellers kommuniserer.

Når det gjelder selskapets systemer og rutiner for å forebygge og avdekke korrupsjon, gir Etikkrådets gjennomgang inntrykk av at det er mye som gjenstår å utvikle og implementere, selv om HDEC opplyser at det introduserte et antikorrupsjonssystem allerede i 2005. De konkrete tiltakene et slikt antikorrupsjonssystem burde inneholde, later til å være av relativt

ny dato. For eksempel fikk selskapet først i 2017 retningslinjer for antikorrupsjon, mens retningslinjene for bakgrunnsundersøkelser av tredjeparter ennå ikke er fullt ut implementert. Etikkrådet oppfatter det derfor slik at selskapet først nylig har begynt å få på plass et etterlevelsessystem slik det følger av internasjonale standarder.

Av dokumentasjonen rådet har mottatt, fremgår det at HDEC har hatt en «nulltoleranse»-politikk overfor korrupsjon siden august 2019, som ble kommunisert av selskapets CEO. Etikkrådet har ikke klart å finne tidligere, tilsvarende skriftlige eksempler på «tonen fra toppen» i offentlige tilgjengelige dokumenter fra selskapet. Rådet har også spurt selskapet om konkrete eksempler på grep som CEO/styreleder har gjort i løpet av de siste par årene for å kommunisere nulltoleranse for korrupsjon til selskapets ansatte, forretningspartnere og representanter, men har ikke mottatt noe dokumentasjon på dette.

For at selskapet skal ha et anti-korrupsjonsprogram som er best mulig tilpasset den konkrete virksomheten, bør det i henhold til bestep praksis gjøres en målrettet kartlegging og vurdering av korrupsjonsrisikoen i hele virksomheten. HDEC opplyser at korrupsjon har vært integrert som et risikoområde i selskapets risikostyringssystem, som ble introdusert i 2016, men rådet har ikke fått nærmere informasjon om hvilke prosesser og metoder HDEC anvender for å vurdere korrupsjonsrisiko, eller mer detaljerte oversikter over de viktigste korrupsjonsrisikoene som er identifisert gjennom disse prosessene.

Rådet har spesielt merket seg selskapets kommentar om at det er vanskelig å prioritere forskjellige korrupsjonsrisikoer, og at det kun vises til korrupsjonsrisiko på landnivå som utgangspunkt for selskapets antikorrupsjonsarbeid. Gitt at ett av hovedformålene med risikoanalyser er å prioritere bruken av selskapers ressurser på etterlevelsesområdet, og at det også er mange generiske faktorer som kan legges til grunn for slike analyser, indikerer dette at HDECs korrupsjonsrisikoanalyser fremdeles er relativt tidlig i utviklingsfasen. Rådet har videre merket seg at selskapet heller ikke har en egen plan for sitt antikorrupsjonsarbeid, og at selskapets prosedyrer for bakgrunnsundersøkelser av tredjeparter først skal være fullt implementert i virksomheten i løpet av 2021. Utfra HDECs opplysninger omkring organiseringen av antikorrupsjonsarbeidet i selskapet, er det også fremdeles uklart for rådet hvor langt selskapet har kommet når det gjelder å sette av dedikerte ressurser til dette arbeidet. Med tanke på HDECs risikoeksponering med mange store offentlige kontrakter i krevende markeder mener rådet at dette fremstår som en relativt passiv tilnærming til korrupsjonsrisiko fra selskapets side.

Rådet har notert seg at HDEC lenge har hatt et varslingsystem og varslingsrutiner på plass, inklusive muligheter for anonym varsling, og at selskapet har en egen enhet i internrevisjonen for oppfølging og granskning av alle anklager om mulige uregelmessigheter, inkludert korrupsjon. Ettersom rådet ikke har fått nærmere informasjon om antall mottatte varsler knyttet til bestiklinger eller hvordan disse har blitt håndtert, er det imidlertid vanskelig for rådet å danne seg et bilde av hvor godt systemet fungerer i praksis. Når det gjelder de konkrete anklagene, er det kun i forbindelse med budriggingssakene at HDEC har opplyst at det har blitt iverksatt konkrete sanksjoner. For tolv av de tretten sakene oppgir HDEC at det ikke har iverksatt noen sanksjoner mot de ansatte som var involvert, og begrunner dette med svakhetene som lå innebygd i selve anbudsprosessene. I den trettende saken, som dreide seg om budrigging i tilknytning til høyhastighetstoglinjen i Gangwon-provinsen, opplyser selskapet at to ansatte ble suspendert uten lønn i én måned som følge av sin rolle i budriggingen.

Gitt at dette var den eneste sanksjonen som ble iverksatt etter tretten bekreftede lovbrudd over en åtteårsperiode og bøter på til sammen 1,7 milliarder NOK, fremstår dette som en svært forsiktig reaksjon fra selskapets side i lys av totalbildet. Rådet er derfor usikker på hvilken

preventiv effekt dette vil kunne ha i selskapet, både med tanke på ulovlig prissamarbeid og når det gjelder andre former for økonomisk kriminalitet. Dette må også ses i sammenheng med det mer overordnede bildet som er blitt avtegnet gjennom internasjonale evalueringer, hvor Sør-Korea ifølge OECD har for lave strafferammer og for svak etterforskning og håndhevelse av korrupsjonssaker.

Et annet svakhetspunkt, slik rådet ser det, synes å være HDECs virksomhetsstyring ("*Corporate Governance*"). OECD-prinsippene fastslår at styret har en viktig kontrollfunksjon overfor selskapets daglige ledelse, herunder for å sikre at selskapet etterlever relevante lover og bestemmelser på korrupsjonsområdet. For å forbedre styrets evne til å foreta uavhengig kontroll av den daglige ledelsen, fastslår prinsippene videre at det generelt regnes som god praksis å skille rollene som CEO og styreleder. Rådet har i denne forbindelse merket seg at praksis i HDEC siden 2011 har vært at samme person innehar begge disse rollene, og stiller derfor spørsmål ved om dette er den mest hensiktsmessige organiseringen med henblikk på å forhindre korrupsjon i selskapets virksomhet.

Samlet sett gir dette etter rådets syn ikke betryggende sikkerhet for at HDEC har et tilstrekkelig apparat til å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon. Dette tilsier i utgangspunktet at risikoen for medvirkning til korrupsjon også i fremtiden må anses som uakseptabelt høy. Når Etikkrådet likevel ikke tilrår å utelukke HDEC fra SPU, men å sette selskapet til observasjon, skyldes dette for det første at selskapet de siste par årene synes å ha foretatt betydelige grep for å forbedre sitt antikorrupsjonsarbeid sammenlignet med de foregående årene. Videre legger rådet også vekt på at HDEC har vist vilje til å bistå rådets undersøkelser slik at det er mulig å få innsikt i hvordan selskapet arbeider for å forebygge og avdekke korrupsjon. Rådet har også merket seg at HDEC selv erkjenner at det fremdeles gjenstår en del arbeid med å videreutvikle og implementere selskapets antikorrupsjonsprogram. Etikkrådet mener på denne bakgrunn at det er grunn til å observere utviklingen fremover i tid, jf. retningslinjene § 6 fjerde ledd.

Rådet vil følge nøye med på om det dukker opp nye anklager om korrupsjon eller andre økonomiske uregelmessigheter knyttet til selskapets virksomhet, og observere HDECs antikorrupsjonsarbeid blant annet gjennom dialog med selskapet. Dersom det avdekkes ytterligere grove korrupsjonstilfeller i selskapets virksomhet fremover, eller dersom selskapet ikke kan vise at det gjør nok for å forhindre, avdekke og håndtere korrupsjon i sin virksomhet, vil vilkåret for å anbefale utelukkelse av selskapet fra SPU kunne være oppfylt.

6 Tilrådning

Etikkrådet tilrår å sette Hyundai Engineering & Construction Co Ltd til observasjon på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet bidrar til eller selv er ansvarlig for grov korrupsjon.

***

Johan H. Andresen   Hans Chr. Bugge
Leder

(Sign.)

Cecilie Hellestveit

(Sign.)

Brit Rugland

(Sign.)

Trude Myklebust

(Sign.)